

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Катерина Караджова от СУ „Свети Кл. Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование: 1. Педагогически науки

професионално направление: 1.2. Педагогика

докторска програма: Специална педагогика

Автор: Магдалена Ванева Хаджиева.

Тема: СРАВНИТЕЛЕН МОДЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ И БЕЛГИЯ НА ДЕЦА С МНОЖЕСТВО УВРЕЖДЕНИЯ.

Научен ръководител: доц.д.п.н. Жана Атанасова Янкова от ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Г-жа Магдалена Хаджиева е експерт-консултант за социални и образователни с деца с интелектуални и множество увреждания. Като такава тя изучава теорията и практиката на децата с умствена изостаналост и множество увреждания. Организира мероприятия, свързани с подпомагане и подобряване качеството на живот при деца и юноши с интелектуални затруднения, проблемно поведение и множество увреждания. Тези въпроси представляват и основата върху която се структурира нейния дисертационен труд.

2. Актуалност на тематиката

В последните години парадигмата деца с множество увреждания придобива все по-голяма актуалност и значимост. Лекари, психолози, невролози, педагози – всеки от своята научна област се опитва да дадат определение на това сложно нарушение и да предложат стратегии, които да подпомогнат процесите за развитието и обучение на тези деца. Насочването на докторантката към тази сложна проблематика и акцентирането ѝ върху сравнителен анализ на практиките в две европейски държави (България и Белгия) е похвално и заслужава адмирации.

3. Познаване на проблема

Дисертационният труд е разработен върху 280 страници. В структурно отношение той включва: увод, четири глави, обобщения, заключение и списък с използваната литература. Основният текст е разположен върху 256 страници, 16

страници приложения, 122 литературни източника, от които 14 заглавия на кирилица и 108 на латиница. Към списъка с библиографията има включени и 18 интернет – линка, 29 таблици и 62 диаграми. Представяйки тези данни можем да кажем още в началото, че обсъжданият дисертационният труд е обширен, всеобхватен и изчерпателен.

В уводната част, докторантката мотивира избора на своята тема, като изтъква необходимостта от създаването на действащи модели, които да подпомогнат обучението на децата с множество увреждания. Това е едно предизвикателство, което очаква своето разрешение в светлината на съвременните реалности. Търсенето и разработването на модел за обучението на тези деца би обогатило педагогическата теория и практика и би повлияло положително върху качеството на живот на децата с множество увреждания и в двете държави, които са обект на сравнителен анализ.

В първата глава се представят съвременните концепции за феномена „множество увреждания“. Това включва понятийни уточнения, класификационни схеми, анализ на дефинициите и абривиатурите им, актуални и за България, и Белгия. Още тук докторантката демонстрира желанието си за съгласуваност на ключовите характеристики на целевата група в двете образователни системи. С особена сила се открояват факторите на подкрепящата среда при децата с множество увреждания.

Втората глава също е теоретична. В нея подробно са представени практиките за обучение на деца с множество увреждания в България и фламандската част на Белгия. В сравнителен план се виждат и приликите, и разликите в двете образователни системи.

4. Методика на изследването

Третата глава, озаглавена: Дизайн на емпиричното изследване се акцентира върху организацията и провеждането на експерименталното изследване. Обектът и предметът са логическо следствие от избраната тема за докторската дисертация. Целта и задачите са научно обосновани и много значими, а хипотезите – основни и нулеви обосновават пътя на докторантското теоретико-приложно изследване. Емпиричното изследване се реализира чрез авторски въпросник(анкета), състоящ от 32 айтеми. Въпросите, критериите и показателите са сполучливо подбрани и много информативни. Изследваните лица(ИЛ) на брой 194 са педагогически специалисти от България и Белгия. За целите на анализа ИЛ са разпределени по възраст, професионален стаж и образование.

В четвърта глава се прави анализ на експерименталните резултати. В сравнителен аспект се извършват прецизна математико-статистическа обработка на получените от анкетата отговори. Те са ранжирани в пет степенна скала, като отговорите за всеки един показател се анализират и качествено. Всичко това се прави в сравнителен план.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Приемам реалността на описаните приносите. Разработената дисертация има голяма познавателна стойност. За пръв път се прави подобен сравнителен анализ на нормативни уредби и възможностите за обучение на деца с множество увреждания, което е безспорна заслуга на докторантката. Успоредно с това г-жа Магдалена Хаджиева е събрала и анализирала много информация, свързана с особеностите в развитието на децата с комбинирани нарушения, което е една добра основа за бъдещи научни изследвания в тази насока. Смятам, че най-важното в случая е, че в сравнителен план са проучени и анализирани мненията, възгледите, становищата на педагогическите специалисти от Белгия и България за един нов модел на обучение на деца с множество увреждания. Остава открит въпроса кой, кога и как може да бъде структуриран този модел и внедрен в практиката.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Г-жа Магдалена Хаджиева има пет публикации по темата на дисертационния труд. Като брой, форма и съдържание отговарят на изискванията и е напълно достатъчно за допускането ѝ до публична защита.

7. Коментари :

1. Смятам, че формулирана по този начин темата провокира нашите очаквания за модел, който да се приложи към обучението на деца с множество нарушения. Според мен в темата би трябвало да има индикация, която да ни насочва към това, което ще се изследва, а именно мнението, възгледите и вижданията на педагогическите специалисти към въпросите, свързани с обучението и развитието на децата с множество увреждания.

8. Автореферат

Авторефератът е разработен върху 50 страници и представя в лаконичен вид съдържанието на обсъжданата дисертация. Паралелно с текстовата част, докторантката е визуализирала експерименталната си работа с доста диаграми и таблици. Авторефератът е направен според всички изисквания и отразява обективно

теоретичните интерпретации и експерименталните резултати, описани в дисертационния труд.

9. Заключение:

Разработената дисертация отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на факултета по педагогика и управление на образованието.

Реализираните теоретични анализи и експериментални интерпретации показват, че Магдалена Хаджиева притежава задълбочени теоретични познания и умения за самостоятелно планиране и провеждане на експериментално изследване.

Въз основа на всичко, описано в моето становище с убеденост давам своята положителна оценка за дисертационното изследване на Магдалена Хаджиева и **Предлагам на уважаемото Научно жури да ѝ присъди образователна и научна степен доктор** в област на висше образование Педагогически науки, професионално направление Педагогика, Докторска програма Специална педагогика.

20.05. 2019 г.

Изготвил становището:

Проф.д-р Катерина Караджова